

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет дошкільної та спеціальної освіти

ПЕРШІ СПРОБИ ПОШУКУ В НАУКОВОМУ ПРОСТОРИ

Випуск ХІХ

Збірник матеріалів
ХІХ Всеукраїнської студентської
науково-практичної конференції

**«ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ
ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДИТИНИ
У СУЧАСНОМУ ДОШКІЛЛІ»**

(м. Умань, 29 квітня 2021 р.)

Умань
Візаві
2021

Головні редактори:

Ищенко Л. В., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини;

Кушнір В. М., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

Відповідальні за випуск:

Карнаух Л. П., кандидат педагогічних наук, доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Залізник А. М., кандидат педагогічних наук, доцент дошкільної освіти, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

Слатвінська А. А., кандидат педагогічних наук, викладач кафедри спеціальної та інклюзивної освіти, заступник декана з наукової роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини

*Рекомендовано до друку Вченою радою факультету
дошкільної та спеціальної освіти*

*Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
(протокол № 11 від 26 травня 2021 року)*

Перші спроби пошуку в науковому просторі : зб. матеріалів 19-го П27 Всеукр. студ. наук.-практ. конф. «Особливості організації життєдіяльності дитини у сучасному дошкільлі» (м. Умань, 29 квіт. 2021 р.) / [голов. ред.: Іщенко Л. В., Кушнір В. М. ; відп. за вип.: Карнаух Л. П., Залізник А. М., Слатвінська А. А. – Умань : Візаві, 2021. – 207 с.

До збірника увійшли матеріали XIX Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції «Особливості організації життєдіяльності дитини у сучасному дошкільлі», що відбулася 29 квітня 2021 року на базі факультету дошкільної та спеціальної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини. Відповідальність за зміст наукових доповідей несуть автори та їхні керівники.

ЗМІСТ

Авраменко О. О.	ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ У РОБОТІ ЛОГОПЕДА	ІННОВАЦІЙНИХ	7
Бадзюк Віра, Бевзюк М. С.	ДО ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ- ДЕФЕКТОЛОГА ЩО ДО ВЗАЄМОДІЇ З СІМ'ЯМИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ІЗ ЗАТРИМКОЮ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ	УДОСКОНАЛЕННЯ	11
Базило Вікторія, Слатвінська А. А.	ФОРМУВАННЯ ЗНАНЬ ПРО БУДОВУ СЛОВА У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ З ТЯЖКИМИ ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ		14
Балако Юлія, Кушнір В. М.	ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ		18
Боденко Наталія, Кушнір В. М.	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА СІМ'Ї І ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ		21
Бондаренко Катерина, Колісник Л. В.	КВЕСТ ЯК ІГРОВА ТЕХНОЛОГІЯ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНЦІЙДОШКІЛЬНИКІВ	ТЕХНОЛОГІЯ БАЗОВИХ В	24
Бурлака Наталія, Колісник Л. В.	ВПЛИВ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ НА РОЗВИТОК МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ		28
Векшина Віталія, Хлус Н. О.	ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ПРОБЛЕМИ РУХОВОЇ АКТИВНОСТІ ДИТИНИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ		33
Власюга Яна, Любива В. В.	ВИКОРИСТАННЯ НАРОДНОЇ ГРИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ		36
Гладишенко Ольга, Дука Т. М.	ВИХОВАННЯ ШАНОБЛИВОГО СТАВЛЕННЯ ДО БАТЬКІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ		40
Гладій Оксана, Любива В. В.	ДО ПРОБЛЕМ ФОРМУВАННЯ ОСНОВ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ		43
Горбенко Ольга, Рябошапка О. В.	ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ		46
Горошко Жанна, Бегас Л. Д.	ПОРАДА ВЧИТЕЛЯ-ЛОГОПЕДА ДЛЯ БАТЬКІВ ЩО МАЮТЬ ЗАЇКУВАТОГО ПІДЛІТКА		49
Грабарчук Тетяна, Трофаїла Н. Д.	ДИТЯЧО-БАТЬКІВСЬКІ ВІДНОСИНИ В МОЛОДШОМУ ШКІЛЬНОМУ ВІЦІ		52

Дмитрієва Людмила, Іщенко Л. В. Дубовик Катерина, Данько Н. П. Дудник Наталія, Бутенко О. Г., Вознюк Наталія, Лемещук М. А. Зеленова Марія, Куліш І. Д.	ФОРМУВАННЯ ПОЗИТИВНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ПРИРОДИ У СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ	56
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ОБРАЗОТВОРЧЕ МИСТЕЦТВО ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ	59
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	62
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ДО ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ВЕРБАЛЬНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	68
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	РОЗВИТОК SOFT SKILLS У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	71
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ПОЛІКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ У ВЗАЄМОДІЇ ЗДО ТА СІМ'Ї	75
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	МАЛІ ФОЛЬКЛОРНІ ЖАНРИ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ ЗВУКОВОЇ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ СЕРЕДНЬОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	79
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ЩОДО АКТУАЛЬНОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ	84
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'Я У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	87
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	92
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ ДЛЯ КОРЕКЦІЇ МОВЛЕННЄВИХ ПОРУШЕНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	96
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В МОВЛЕННЄВО- ІГРОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	102
Ігнатенко Оксана, Смолянко Ю. М. Капункина Юлія, Авраменко О. О. Карпук Оксана, Боярчук С. І.	ФОРМУВАННЯ ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ ОСОБИСТОСТІ ДОШКІЛЬНИКА ЗАСОБАМИ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ ВИШИВКИ	105

Король Олена, Барсуковська Г. П.	ІГРАШКА ЯК ЗАСІБ СЕНСОРНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ	109
Коротких Тетяна, Барсуковська Г. П.	ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ЕМОЦІЙНОЇ СФЕРИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	113
Крамаренко Яна, Лобова О. В.	ТЕАТРАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	118
Кривенко Олена, Попиченко С. С.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ПІЗНАВАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	121
Куйбіда Надія	СІМ'Я ТА ЇЇ ФУНКЦІЇ В ЕКОНОМІЧНОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ	124
Лашко Людмила, Куліш І. Д.	АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	128
Литвинюк Марія	ІГРОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЧИННИК СОЦІАЛЬНОЇ АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	131
Лісова Олена, Куліш І. Д.	ЛОГІКО-МАТЕМАТИЧНІ ІГРИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	134
Марценюк Світлана, Рябошапка О. В.	МАТЕМАТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	137
Маханько Марина, Скрипник Н. І.	КОМПЛЕКСНИЙ СУПРОВІД ПРОВЕДЕННЯ МАЛИХ ФОРМ АКТИВНОГО ВІДПОЧИНКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	142
Мінюкова Аліна, Авраменко О. О.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	146
Несторак Святослава	ОСОБЛИВОСТІ ЗДІЙСНЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ДІТЕЙ З МОВЛЕННЄВИМИ ПОРУШЕННЯМИ: ІСТОРИЧНИЙ АСПЕКТ	150
Носач Ганна, Голуб В. М.	ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ	154
Обельницька Оксана	ФОРМУВАННЯ СПРИЯТЛИВОГО СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО КЛІМАТУ В ПЕДАГОГІЧНОМУ КОЛЕКТИВІ ЗАКЛАДУ	157

	ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ	
Пелих Альона, Голуб Н. П.	ПСИХОПІЄНІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ	162
Понирко Тетяна, Барсуковська Г. П.	ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВИКОРИСТАННЯ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ У РОЗУМОВОМУ ВИХОВАННІ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	165
Пономаренко Світлана, Дука Т. М.	РОЗВИТОК ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ОБДАРОВАНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	170
Пукась Валентина, Корякіна І. В.	ВИХОВАННЯ ПАТРІОТИЗМУ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	173
П'ясецька Н. А., Шпильова М. О.	ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОГО РОЗВИТКОВОГО ПРОСТОРУ – ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОГО СЕРЕДОВИЩА	176
Рибаконь Олександра, Колісник Л. В.	ДИТЯЧІ СТРАХИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ	179
Рябоконь Ольга, Дука Т. М.	ФОРМУВАННЯ СТАТОДИНАМІЧНОЇ ПОСТАВИ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ПРОЦЕСІ АДАПТИВНОГО ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	183
Сорока Оксана, Попиченко С. С.	ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТВОРЧОЇ АКТИВНОСТІ ДОШКІЛЬНИКІВ	186
Сухоручкіна Вікторія, Куліш І. Д.	ВИХОВАННЯ ЛЮДЯНОСТІ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА	189
Тодоровська Альона, Трофаїла Н. Д.	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬСЯ В СІМ'Ї ТА ДИТЯЧОМУ БУДИНКУ	192
Чебанова Інна, Трофаїла Н. Д.	ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ТРИВОЖНИХ СТАНІВ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	196
Черніченко Л. А.	БАЗОВА ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА ЛОГОПЕДІВ В УМОВАХ ОСВІТНЬОЇ ІНКЛЮЗІЇ	200
Яворська Ольга, Іщенко Л. В.	ФОРМУВАННЯ МОВЛЕННЕВОЇ ГОТОВНОСТІ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ	204

Тодоровська Альона
студентка 501з групи
факультет дошкільної та спеціальної освіти
Науковий керівник: Трофайла Н.Д.
доцент кафедри психології та педагогіки розвитку дитини
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ, ЯКІ ВИХОВУЮТЬСЯ В СІМ'Ї ТА ДИТЯЧОМУ БУДИНКУ

Однією з основних соціальних проблем в Україні залишається проблема виховання дитини в сім'ї та дитячому будинку. Сім'я має особливе значення в житті кожної людини, забезпечує її захист і соціалізацію, формує моральні основи, емоційний світ дитини. Право на сім'ю є одним з природних прав людини, адже дає можливість забезпечити її нормальний фізичний, моральний, інтелектуальний та соціальний розвиток, дає змогу стати повноцінним членом суспільства. Право жити та виховуватись в сім'ї кожна дитина має від народження та в силу народження.

Проте, сумна статистика підтверджує той факт, що в Україні продовжує зростати кількість дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування. Тому, починаючи з середини 2005 р., в державі розпочалася планомірна, активна робота з реформування системи опіки та піклування щодо дітей, в тому числі дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, як найбільш вразливої категорії.

Важливою складовою реформування стало прийняття великої кількості нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення прав дітей, які за різних життєвих обставин втратили родину. Найбільш вагомим результатом процесу реформування державної системи опіки над дітьми, став розвиток національного усиновлення та інших форм сімейного виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, що дозволяють реалізувати їх право на сім'ю: опіки (піклування), патронату, прийомних сімей, дитячих будинків сімейного типу. Адже, враховуючи, що усиновлюються переважно

діти молодшого віку, то для дітей, старших 6 років, улаштування в прийомні сім'ї та дитячі будинки сімейного типу часто є чи не єдиною можливістю реалізувати своє право на виховання в сім'ї. Саме дитячий будинок сімейного типу найбільш повною мірою забезпечує все необхідне для повноцінного розвитку особистості в умовах особливої атмосфери сімейного затишку, уваги та догляду.

На сьогодні в Україні за підрахунками експертів налічується приблизно 150 тисяч дітей-сиріт, третина з яких виховується в дитячому будинку. Дитячий будинок – це специфічне середовище, що впливає на процес розвитку особистості дитини, а також процес її соціалізації. У наш час особливого значення набуває педагогічна підтримка дітей-сиріт дошкільного віку в умовах дитячих будинків.

Для того, щоб процес педагогічної підтримки був ефективним, необхідно скласти образ дітей, зазначеної категорії, розуміти їх внутрішній світ. Проаналізувавши роботи вищезазначених вчених, ми дійшли висновку про те, що діти-сироти, які виховуються в умовах дитячого будинку, мають серйозні порушення у сфері формування особистості. У багатьох вихованців дитячих будинків є діагноз: затримка психічного розвитку (ЗПР). Але навіть ті діти, яких психологи, дефектологи та педагоги визначають як нормальних, мають низку особливостей. Це зумовлено тим, що дитина, яка залишилась без батьків з моменту свого народження, потрапляє до закладу державної опіки (Будинок для малюків). Потрапляючи до Будинку для малюків, дитина відчуває гостру депривацію. Це зумовлено тим, що розірвано зв'язок між дитиною та матір'ю: відсутні фізичний та емоційний контакти між ними.

У віці 3-х років згідно з чинним законодавством України дитина з Будинку для малюків потрапляє до Дитячого будинку. Але для дитини перехід від одного державного закладу до іншого є серйозною стресовою ситуацією. Нові умови загострюють депривацію, що почалася ще в ранньому віці. Діти відмовляються розмовляти, стають більш збудженими, роздратованими, похмурими. Вони тимчасово втрачають уже набуті навички елементарного

самообслуговування, уміння висловлювати свої прохання [6]. На фоні стресової ситуації, пов'язаної з переходом з одного закладу до іншого, у дитини спостерігаються й інші відхилення у формуванні особистості, зокрема вони стосуються 3-х сфер: інтелектуальної, вольової, емоційної.

Не можна не погодитися з твердженнями, що дуже часто сама система виховання в дитячих будинках, побудована на беззаперечному підпорядкуванні, приниженні гідності дитини, не говорячи вже про чисто кримінальні факти відносин вихователів до вихованців, які мають місце в останніх публікаціях, сприяє спалаху дитячої агресивності.

Однак за проявом агресивності у дітей, які залишилися без піклування батьків, лежать і більш глибокі, власне психологічні причини.

Найбільш просте і поширене психологічне пояснення виникнення агресії у дітей-сиріт полягає в тому, що агресія є наслідок незадоволеності (фрустрації) потреби в батьківській, материнській любові. Деякі вчені додають, що у цих дітей незадоволеними є і всі інші соціальні потреби, такі як: неформальне спілкування, самоутвердження, прояв дорослості і т.п.

У дітей-сиріт, які виховуються в дитячих будинках, спостерігаються порушення, спровоковані нереалізованою потребою в батьківській любові, визнанні.

Саме це є однією з причин серйозних порушень у сфері емоційного розвитку [6].

Мінкова Е. на основі власних досліджень описує емоційний портрет дитини-сироти та відокремлює в зазначеній категорії дітей такі риси: знижений фон настрою; бідна гама емоцій; схильність до швидкої зміни настрою; стереотипність емоційних проявів; схильність до тривоги, страху; нестабільність емоційних контактів з оточуючими; нерозуміння емоційного стану інших людей; імпульсивність, афективні реакції.

Особливою проблемою дитини-сироти, яка виховується в дитячому будинку, є неможливість побути на самоті, оскільки для цього відсутні належні

умови – немає вільного приміщення, життя дитини регулюється жорсткими режимними правилами.

Відсутність умов для внутрішнього зосередження стандартизує певний соціальний тип особистості [2]. Народившись, дитина одразу потрапляє у світ соціальних відносин – світ відносин між людьми. Засвоюючи певні ролі, людина соціалізується, стає особистістю. Відсутність нормальних контактів (сім'я, друзі, сусіди) призводить до того, що образ певної соціальної ролі створюється на підставі суперечливої інформації, яку дитина отримує з різних джерел. Завдяки цьому в сиріт часто виникає ілюзорний образ тієї чи іншої соціальної ролі. Формується неправильне уявлення про свою соціальну роль «сироти». Ця роль реалізується дитиною протягом усього наступного життя.

Таким чином, аналіз образу дітей-сиріт дошкільного віку, які виховуються в дитячих будинках, свідчать про те, що зазначена категорія дітей має значні соціальні та психологічні порушення особистості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дитячі будинки сімейного типу в системі захисту дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування [Текст]. *Соціальна педагогіка* : підручник для студ. ВНЗ / за ред. А. Й. Капської. К., 2009. С. 259–277.
2. Минкова Э.А. Особенности личности ребенка, воспитывающегося в семье. Очерки развития детей, оставшихся без родительского попечения. – М.: 1995. Вып. 4. С. 9–10.